

مقایسه و تحلیل محتوای کتب هدیه‌های آسمانی دوره دوم ابتدایی براساس اصول دین نبوت و امامت

شهلا مسلمی^۱. آوا کندری*^۲

۱- دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان مشهد

shahlamoslmi۲۳۷۸@gmail.com

۲- دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان مشهد، (نویسنده مسئول)

Daryakondori@gmail.com

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، مقایسه و تحلیل محتوای کتاب‌های هدیه‌های آسمانی جدیدالتالیف در دوره دوم ابتدایی در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ براساس میزان توجه به اصول نبوت و امامت که از اصول پنجگانه دین مبین اسلام اند، است. در این تحلیل، میزان توجه به دو اصل نامبرده، در سه بخش متن، تصاویر و سوالات فعالیت‌های کتب پایه‌های چهارم، پنجم و ششم از طریق فهرست واریسی مورد توجه قرار گرفته است. روش پژوهش تحلیل محتوای کمی و روش آماری توصیفی است. جامعه آماری کل کتب مذکور است. نمونه آماری برابر با جامعه آماری در نظر گرفته شد. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که به طور کلی در کتب هدیه‌های آسمانی دوره دوم ابتدایی، میزان توجه به اصل امامت بیش‌تر از اصل نبوت است و به صورت اختصاصی در پایه‌ها، در پایه چهارم میزان توجه به اصل نبوت بیش‌تر از اصل امامت است در حالی که در دو پایه پنجم و ششم مفاهیم مربوط به اصل امامت بیش‌تر است و به تفکیک بخش‌های محتوا، متن و سوالات فعالیت‌ها برخلاف تصاویر کتب، بیش‌تر به مفاهیم اصل امامت پرداخته اند.

واژگان کلیدی: تحلیل محتوا، اصول دین نبوت و امامت، فهرست واریسی، کتاب‌های هدیه‌های آسمانی، دوره دوم ابتدایی

۱- مقدمه

مطابق دیدگاه اسلام، مکتب خداپرستی از پیدایش بشر در جهان پایه گذاری شده و در عالی ترین دوره ی آن، به صورت مکتب عالی اسلام به وجود آمده است. آیات قرآن، برنامه تعلیم و تربیت جهان بشریت و همیشگی است و نظر به واقعه‌ی خاصی ندارد؛ زیرا خداوند متعال از نظر تعلیم و تربیت، مکتب عالی قرآن را برای همیشه در جهان دایر و پاینده می‌دارد. از این رو، کلام خدا و حدیث بهترین منبع برای تدوین محتوا در فرآیند برنامه ریزی درسی است. علاوه بر این، روش‌ها و فعالیت‌های مربوط به برنامه درسی باید بر آموزه‌هایی مبتنی باشد که به طور عمده، به واقعیت جهان هستی، انسان، جایگاه انسان در جهان، آفریدگار جهان و انسان، مبدا و مقصد آفرینش مربوط گردد (پور دهقانی و نصر اصفهانی، ۱۳۹۱: ۸۴). همزمان با نهادینه شدن نقش و اهمیت تعلیم و تربیت در توسعه جوامع و بالندگی نسل نوجوان، تلاش‌های بسیاری برای قانونمند نمودن این فرآیند مهم آغاز شده و تعلیم و تربیت به شاخه‌های متعددی تقسیم شده است. در این میان، برنامه‌های درسی به مثابه قلب نظام تعلیم و تربیت و ابزاری در جهت دست یابی به اهداف آموزش و پرورش در سیستم تعلیم و تربیت کتاب‌های درسی می‌باشد که همانند رسانه ای همه روزه معلمان و دانش‌آموزان از آن استفاده می‌کنند (Trepule et al, ۲۰۰۵) و نارسایی‌های آن در عمل از بنیادی‌ترین معضله‌های نظام آموزشی محسوب می‌شود (مرعشی و هکاران، ۱۳۹۱) و در بسیاری از موارد، کتاب درسی تنها رسانه آموزشی است که در اختیار معلم قرار دارد و فرآیند تدریس